

Sygn. akt: IV RC 144/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2019r.

Sąd Rejonowy w Rybniku Wydział IV Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia SR Katarzyna Rybczyńska

Protokolant: Natalia Cyburt

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 grudnia 2019r. w R.

sprawy z **powództwa M. K.**

przeciwko D. K.

o podwyższenie alimentów

oraz z powództwa D. K.

przeciwko M. K.

o obniżenie alimentów

- 1) oddała oba powództwa;
- 2) odstępuje od obciążania powódki pozwanej wzajemnej kosztami sądowymi;
- 3) odstępuje od obciążania pozwanego powoda wzajemnego kosztami sądowymi ponad uiszczoną przez niego opłatę od pozwu wzajemnego;
- 4) koszty zastępstwa procesowego wzajemnie znosi.

Sygn. akt IV RC 144/19

UZASADNIENIE

Powódka wniosła o podwyższenie alimentów zasądzonych od pozwanego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach w sprawie sygn. akt I ACa 543/03 utrzymanych w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach w sprawie sygn. akt III Ca 97/18 z kwoty po 1000 zł miesięcznie do kwoty po 1300 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu podano, że od czasu wydania orzeczenia zasądzającego alimenty na rzecz powódki stan jej zdrowia uległ znacznemu pogorszeniu. Powódka na skutek wypadku samochodowego, w wyniku którego przez okres jednego miesiąca była nieprzytomna oraz doznała poważnych urazów całego ciała, ma poważne problemy z poruszaniem się. W wyniku utraty kontroli nad równowagą potyka się u upada, doznając mniejszych i większych urazów ciała. Od 2003 roku wzrosły także koszty utrzymania powódki oraz koszty rehabilitacji, która jest powódce niezbędna. Powódka utrzymuje się z renty w kwocie 1100 zł, a w ostatnim czasie utraciła możliwość wykonywania pracy dodatkowej. Pozwany natomiast ma możliwości finansowe w wyższym stopniu partycypować w kosztach jej utrzymania, bowiem w 2018 roku trzykrotnie w ramach spłaty zaległości alimentacyjnych przekazał na rzecz powódki bezpośrednio, bądź za pośrednictwem komornika kwoty rzędu 6000-6700 zł. (k. 3-3v)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Wytoczył również powództwo wzajemne, w którym domagał się obniżenia alimentów zasądzonych na rzecz powódki z kwoty po 1000 zł miesięcznie do kwoty po 600 zł miesięcznie, począwszy od 31 maja 2019 roku.

W uzasadnieniu wskazał, że od czasu ostatniego orzeczenia ustalającego wysokość obowiązku alimentacyjnego pozwanego nie zaszła żadna istotna zmiana stosunków uzasadniająca podwyższenie tegoż obowiązku, wręcz zaistniały okoliczności uzasadniające jego obniżenie. Zarzucił, że powódka nie wykazała żadnymi dokumentami wzrostu kosztów swojego utrzymania i kosztów rehabilitacji. Podniósł, że jego możliwości zarobkowe uległy znacznemu pogorszeniu. W chwili zasądzenia ostatnich alimentów osiągał miesięczny dochód w wysokości 10.800 zł, miał na utrzymaniu jedno dziecko. Natomiast obecnie jest zarejestrowany jako osoba bezrobotna, bez prawa do zasiłku. Został zwolniony przez poprzednich pracodawców z przyczyn od niego niezależnych. Opiekuje się chorym ojcem, który wymaga stałej opieki. Pozostaje na utrzymaniu żony, która prowadzi nisko dochodową działalność gospodarczą. Na utrzymaniu posiadają dwójkę małoletnich dzieci. Leczy się u lekarza psychiatry, pozostawał w kilkunastomiesięcznym okresie niezdolności do pracy z powodu choroby (chorował na nerwicę i depresję). Nadto posiada zadłużenie w kwocie (...),88 z tytułu kredytu hipotecznego. (k. 28-30)

W odpowiedzi na powództwo wzajemne powódka wniosła o jego oddalenie. Uzasadniając swoje stanowisko wskazała, że okoliczności, na które powołuje się pozwany zostały już przytoczone w sprawie o uchylenie obowiązku alimentacyjnego, w której wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach oddalono powództwo. A od czasu ostatniego rozstrzygnięcia nie nastąpiła po jego stronie zmiana okoliczności uzasadniająca obniżenie obowiązku alimentacyjnego. Nadmieniono również, że stan zdrowia powódki stale się pogarsza. Powódka leczy się na przewlekłą zapalną chorobę stawów, co wymaga stałego leczenia farmakologicznego i ciągłej rehabilitacji. Pozostaje także w ciągłym leczeniu neurologicznymi i wymaga stałej opieki wielospecjalistycznej. Korzysta również z zabiegów carboxyterapii w związku z blizną powstałą po tracheotomii oraz jest leczona szyną relaksacyjną na przewlekłą dysfunkcję skroniowo - żuchwową. (k.78-79)

Sąd ustalił:

Małżeństwo stron zostało rozwiązane przez rozwód na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodek (...) w R. z 30 września 2002 roku sygn. akt II RC 2229/01, zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 19 listopada 2003 roku w sprawie sygn. akt IACa 543/03, z winy pozwanego. Powyższym wyrokiem zasądzono alimenty od pozwanego na rzecz powódki w kwocie po 1.000 zł miesięcznie. Strony nie mają wspólnych dzieci.

Dowód: akta SO Gliwice sygn. akt II RC 2229/01

W dacie zasądzenia tych alimentów, pozwany był zatrudniony na podstawie umowy o pracę, na stanowisku kierownika ds. gastronomii w Grupie Handlowej sp. z o.o. w Ż.. Z tego tytułu otrzymywał miesięczne wynagrodzenie wraz z premią w wysokości około 10.800 zł netto.

Powódka była zatrudniona w Miejskim Zespole (...) w R., na czas określony w wymiarze 1/2 etatu, osiągając miesięczny dochód w wysokości około 520 zł netto, nadto pobierała rentę w kwocie 825 zł netto. Powódka zamieszkiwała wraz z rodzicami i młodszą siostrą. Na miesięczne koszty utrzymania i leczenia strony składały się wydatki w postaci: połowy opłat za energię, gaz, wodę, telefon i ubezpieczenie w łącznej kwocie 716 zł oraz lekarstwa 50 zł, opłata za basen 40 zł, bilet miesięczny 70 zł, zabiegi w sanatorium około 116 zł.

Dowód: karta 30, 53 akt II RC 2229/01, k. 46 akt II RC 2229/01 – przesłuchanie stron.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z 10 maja 2018 roku w sprawie sygn. akt III Ca 97/18 na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku z 8 sierpnia 2017 roku sygn. akt IV RC 100/17 oddalono powództwo D. K. o uchylenie albo obniżenie obowiązku alimentacyjnego.

Powyższym wyrokiem Sądu Rejonowego w Rybniku oddalono również powództwo wzajemne powódki o podwyższenie alimentów.

W dacie wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach powódka pozostawała pod kontrolą lekarzy wielu specjalności, korzystała z rehabilitacji, przyjmowała leki. Zamieszkiwała w domu wraz z matką. Posiadała orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy. Pobierała rentę w wysokości 1.020 zł miesięcznie. Nie posiadała stałej pracy, okresowo pracowała osiągając wynagrodzenie w wysokości około 1.200 zł (np. w okresie od 1 listopada 2016r. do 23 czerwca 2017r. pracowała jako nauczycielka nauczania indywidualnego z wynagrodzeniem 1.400 zł miesięcznie). Posiadała oszczędności w wysokości 15 000 zł. Bieżące koszty utrzymania powódki wynosiły 2.200 zł. Dodatkowe wydatki na leczenie i rehabilitację wynosiły miesięcznie około 500 zł. Ponadto powódka ponosiła nieregularne wydatki: operacja – koszt 4.500 zł, zabieg usuwania blizn – 1.450 zł.

Pozwany pozostawał w kolejnym związku małżeńskim, z którego pochodzi dwoje małoletnich dzieci. Pozwany do 28 lutego 2015r., przez 19 lat, pracował w Grupie Handlowej sp. z o.o. w Ż. – został zwolniony w ramach redukcji zatrudnienia. Następnie od 4 sierpnia 2015r. do 14 grudnia 2016r. pracował w przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w Z. – umowa została rozwiązana przez pracodawcę bez wypowiedzenia, z powodu niezdolności pozwanego do pracy wskutek choroby. 18 stycznia 2017r. pozwany zarejestrował się jako bezrobotny i przysługiwał mu zasiłek w wysokości 600 zł m-cznie, a ponadto z tytułu najmu uzyskiwał dochód w wysokości 500 zł. Pozwany pomagał żonie w prowadzeniu działalności gospodarczej, nie pobierając wynagrodzenia; działalność gospodarcza przynosiła dochód. Okoliczne urzędy pracy dysponowały ofertami pracy dla pozwanego z wynagrodzeniem na poziomie 3.500 zł brutto.

Dowód: akta IV RC 100/17 zwłaszcza wyrok k.167, 204, uzasadnienie k. 212 – 219. akta, informacje lekarskie k. 30-32, 43-44, 46, 138, 150-151; orzeczenie lekarza ZUS k. 63-64; informacja o dochodach k. 61-62, świadectwo pracy k. 149., przesłuchanie pozwanej k. 75-76; rachunki k. 29, 47-49, 120-137, 155-165.

Powódka ma obecnie 49 lat, ma wyższe wykształcenie – filolog polski. Posiada orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy do 31 lipca 2021 roku. Powódka w grudniu 1996 roku w drodze do pracy uległa wypadkowi samochodowemu.

Powódka otrzymuje rentę w wysokości 1109,19 zł netto, a ponadto od 1 września 2017 roku jest zatrudniona na stanowisku nauczyciela w Specjalnym Zespole Szkolno – Przedszkolnym w wymiarze 1/3 etatu, a jej średnie miesięczne wynagrodzenie w okresie od września 2018r. do maja 2019r. wyniosło 1.495,24 zł. Posiada oszczędności w kwocie 10.000 zł.

Powódka mieszka wraz z matką, siostrą i jej mężem oraz córką w domu jednorodzinnym stanowiącym współwłasność powódki oraz jej siostry. Powódka prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z matką. Miesięczne koszty utrzymania domu obciążające powódkę kształtują się następująco:

- podatek od nieruchomości 22 zł (265 zł rocznie);
- nieczystości 22 zł (264 zł rocznie);
- opał i ciepła woda 218 zł (2610 zł rocznie);
- gaz 12 zł;
- woda 149 zł;
- ubezpieczenie domu 29 zł;
- prąd 143 zł

Łącznie: 595 zł.

Pozostałe koszty utrzymania powódki przedstawiają się następująco:

- wyżywienie 900 zł;
- leki 300 zł;
- gimnastyka 60 zł;
- środki czystości 80 zł;
- kosmetyki 200 zł;
- odzież i obuwie 200 zł;
- telefon 60 zł;
- komunikacja miejska 50 zł

Łączne miesięczne koszty utrzymania powódki to kwota rzędu 2445 zł.

Miesięczny dochód powódki wynosi 3.604,43 zł (renta, wynagrodzenie a pracę, rata alimentacyjna).

Powódka od czasu wypadku regularnie uczęszcza do neurologa, wizyty są nieodpłatne. W 2018r. u powódki pojawiły się zawroty głowy. W październiku 2018 roku, na skutek zawrotów, powódka spadła ze schodów i rozbiła sobie stronę czołową. Kolejny upadek miał miejsce w Wigilię 2018r., podczas upadku powódka rozcięła sobie wargę i naruszyła ząb. Powódka nadal choruje na reumatoidalne zapalenie stawów, stwierdzone po rozwodzie. Wizyty u reumatologa mają miejsce średnio 3 razy w roku, są nieodpłatne, kiedy wzrasta ból powódka korzysta z prywatnych wizyt – koszt 150 zł –, w 2018r. miała miejsce jedna taka wizyta, w 2019r. - nie było. Leki na to schorzenie spowodowały zmiany dermatologiczne, powódka kupuje drogie i silne leki. Ponadto powódka uczęszcza do okulisty (nosi okulary do czytania), ginekologa i stomatologa.

W 2018r. koszt remontu domu, w którym zamieszkuje powódka wyniósł 8.000 zł (osuszenie piwnicy i uzupełnienie kostki brukowej). Powódka poniosła 1/3 tych wydatków.

Pozwany ma obecnie 49 lat, z zawodu jest nauczycielem. Nadal pozostaje w związku małżeńskim z I. K.. Dzieci pozwanego obecnie mają 17 i 11 lat.

Żona pozwanego prowadzi działalność gospodarczą od 2015 roku. W skład działalności wchodzi pub, restauracja oraz sklep z alkoholem. Żona pozwanego zatrudnia kilkunastu pracowników. pod firmą (...). Z prowadzonej działalności osiągnęła w 2014 r. dochód w wysokości. 236,60 zł. W latach 2015-2016 nie osiągnęła zysków, a poniosła stratę odpowiednio: w 2015 r. - 154.175,91 zł. i w 2016 w- 316.859,81 zł. W drugim miesiącu pierwszej połowy 2017 r. odnotowano zysk w wysokości około 6.000 zł. Pozwany bierze czynny udział w prowadzeniu działalności gospodarczej formalnie zarejestrowanej na obecną żonę, a polegającej na handlu alkoholem i prowadzeniu pubu. Przychód za 2017 roku wyniósł około 1 miliona złotych, zaś roczny zysk 17.000 zł.

W skład majątku pozwanego wchodzi dwa samochody osobowe V. (...) z 2012 roku oraz T. (...) z 2012 roku. Pozwany posiada również motor marki H. (...) z 2011 roku. We współwłasności z żoną pozwany nadal posiada mieszkanie zakupione w 2012 lub 2013r., o powierzchni ponad 50m², położone w R., za 130 000 zł, z czego w kredycie 60 000 zł. Mieszkanie nadal jest wynajmowane i nadal miesięczny dochód z tego tytułu wynosi 500 zł.

Pozwany zajmuje się ojcem, który po doznanych udarze wymaga stałej opieki. Ojciec pozwanego otrzymuje emeryturę w wysokości 1.600 zł. Rodzeństwo pozwanego pozwanego nie dokłada się do utrzymania ojca i nie pomaga w opiece nad nim.

Pozwany mieszka wraz z żoną, dziećmi oraz ojcem w domu stanowiącym własność pozwanego. Ojciec pozwanego posiada własne liczniki i sam ponosi swoje koszty mieszkaniowe. Miesięczne koszty utrzymania domu przedstawiają się następująco:

- ogrzewanie 250 zł,
- woda 55 zł,
- prąd 132 zł,
- podatek od nieruchomości 46 zł

Łącznie: 483 zł, co w przeliczeniu na jednego członka rodziny daje kwotę ok. 120 zł.

Pozostałe koszty utrzymania rodziny pozwanego wynoszą 1487 zł i składają się na nie:

- telefony 86 zł;
- telewizja 93 zł,
- wyżywienie 1200 zł,
- obiady syna pozwanego w szkole 108 zł.

Dowód: zaświadczenie o wynagrodzeniu powódki k. - 82 – 84, orzeczenie o niepełnosprawności k. 71-72, orzeczenie lekarza orzecznika ZUS k. 81, zaświadczenie ZUS k. 88, oferty urzędów pracy oferty urzędów pracy k. 219 i następne, 42, dokumentacja medyczna k. 6-7, 41, 73-75, 89-91, odpis aktu małżeństwa k. 33, odpisy aktów urodzenia k. 34-35, rozwiązanie umowy o pracę i świadectwo pracy k. 36-40, zeznania podatkowe k. 43-57, dane z ewidencji działalności gospodarczej k. 58, umowa pożyczki k. 59-60, wypis z aktu notarialnego k. 61-69, informacja banku (...) SA k. 70, dokumentacja komornicza k. 85-86, potwierdzenie przelewu k. 87, rachunki k. 92-154, 163-214.

Stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o wyżej powołane dowody, w postaci dokumentów i zeznań stron. Sąd oddalił wnioski o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego ortopedy, chirurga i neurologa, albowiem w sprawie alimentacyjnej jest to zbędne, a sąd wydaje orzeczenie na podstawie dowodów przedstawionych przez strony dla wykazania usprawiedliwionych kosztów utrzymania i możliwości zarobkowych i wyciąga z nich wnioski, oceniając np. racjonalność wydatku czy możliwość zarobkowania.

Sąd zważył:

Podstawę prawną powództwa głównego i powództwa wzajemnego stanowi art. 60 § 2 k.r.o. i art. 138 k.r.o. Zgodnie z art. 60 § 2 k.r.o. jeżeli jeden z małżonków został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, a rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, sąd na żądanie małżonka niewinnego może orzec, że małżonek wyłącznie winny obowiązany jest przyczynić się w odpowiednim zakresie do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego, chociażby ten nie znajdował się w niedostatku.

Przepis art. 135 § 1 k.r.o. stanowi, że zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Zakres świadczenia zależy od „usprawiedliwionych potrzeb” uprawnionego. Ponieważ nie jest to równoznaczne z zapewnieniem uprawnionemu poziomemu życia na stopie równej z tą, jaką miałyby w przypadku istnienia małżeństwa, to kryterium równej stopy życiowej stanowi tylko jedno z kryteriów, jakie należy brać pod uwagę przy ustalaniu zakresu omawianego obowiązku. Ponadto należy uwzględniać możliwości zarobkowe i majątkowe uprawnionego. Różnica między ilością środków potrzebnych do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego a możliwościami zarobkowymi i

majątkowymi zobowiązanego stanowi właśnie „odpowiedni zakres”, w jakim małżonek ponoszący wyłączną winę rozkładu pożycia powinien przyczyniać się do zaspokajania potrzeb małżonka niewinnego.

Przepis z art. 138 k.r.o. pozwala na zmianę orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego, w razie zmiany stosunków. Ustalenie czy nastąpiła zmiana stosunków, o których mowa powyżej następuje poprzez porównanie stosunków obecnych z warunkami i okolicznościami istniejącymi poprzednio podczas ustalania wysokości poprzednich alimentów.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem chodzi tu o zmianę istotną bądź to w obszarze usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego bądź też możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego, czy też na obu tych płaszczyznach (tak uchwała SN z dnia 16.12.1987r. III CZP 91/86).

Niewątpliwym jest, iż pozwany został uznany wyłącznie winnym rozwiązania małżeństwa stron, a na skutek rozvodu nastąpiło istotne pogorszenie sytuacji materialnej powódki, albowiem gdyby strony pozostawały nadal małżeństwem powódka mogłaby korzystać z majątku i możliwości zarobkowych pozwanego.

Natomiast nie zachodzi przesłanka określona w art. 138 krio, albowiem od czasu wydania wyroku przez Sąd Okręgowy w Gliwicach 10 maja 2018r. i przez Sąd Rejonowy w Rybniku 8 sierpnia 2017 roku sygn. akt IV RC 100/17 nie nastąpiła istotna zmiana w sytuacji majątkowej i zarobkowej stron oraz ich usprawiedliwionych potrzebach.

Większości argumentów powódki dotyczyła sytuacji, która podlegała już ocenie sądu przy wydaniu wyżej powołanych wyroków. Powódka nadal jest częściowo niezdolna do pracy, nadal pracuje w niepełnym wymiarze czasu pracy, co oznacza to, że poza rentą osiąga regularny dochód w postaci wynagrodzenia za pracę. Pobiera ponadto ratę alimentacyjną w wysokości 1.000 zł i posiada oszczędności w kwocie 10.000 zł. Nie zmienił się bieżący koszt utrzymania powódki. Nadal podnosi ona regularne wydatki na związane z leczeniem neurologicznym oraz reumatoidalnym zapaleniem stawów i koszt gimnastyki związanej z rehabilitacją.

Powódka uczęszcza ponadto do okulisty, stomatologa, ginekologa i dermatologa. Powódka dba o swoje zdrowie kompleksowo, wskazać, jednak należy, że wydatki z tytułu leczenia wymienionego w tym akapicie powódka powinna dostosować do swoich dochodów i korzystać, choćby częściowo, z publicznej służby zdrowia.

Wskazać ponadto należy, że nie wydaje się racjonalnym dzielenie kosztów utrzymania domu (w tym remontów), na 3 części. Dom poza powódką i jej matką, zajmuje siostra powódki wraz z mężem i córką. Mąż siostry powódki z pewnością ma możliwości majątkowe i zarobkowe, a zatem dzielenie kosztów tylko na 3 części, w sposób nieracjonalny ekonomicznie faworyzuje rodzinę siostry powódki, z pokrzywdzeniem dla chorującej powódki i jej chorującej matki.

Nie zmieniły się również możliwości majątkowe i zarobkowe pozwanego. Pozwany nadal nie wykorzystuje tych możliwości pomagając żonie bez wynagrodzenia oraz opiekując się chorym ojcem. Na zajmowanie się przez pozwanego działalnością gospodarczą wskazuje chociażby zwrot używany przez niego w zeznaniach „mamy kilkunastu pracowników”, itp. Brak dochodów z tytułu pomocy w prowadzeniu działalności gospodarczej sąd ocenia jako nieracjonalny ekonomicznie i przyjmuje, że pozwany na możliwości zarobkowe na poziomie od 2.500 do 5.000 zł brutto, na co wskazują oferty okolicznych urzędów pracy. Nie zmieniły się ponadto wydatki pozwanego oraz jego sytuacja majątkowa. Wskazać jednak należy, że pozwany jest zobowiązany do partycypowania w kosztach utrzymania rodziny, którą stworzył po rozwodzie z powódką. Tym samym przy ustaleniu jego możliwości majątkowych i zarobkowych na kwotę 2.500 do 5.000 zł brutto, w sytuacji, gdy pozwany ma na utrzymaniu dwoje nastolatków, ustalenie wyższej raty alimentacyjnej na rzecz powódki przekraczałoby jego możliwości majątkowe i zarobkowe. Pamiętać bowiem należy, że dzieci pozwanego oraz jego żona mają prawo do równej z nim stopy życiowej, żądanie zaś powódki, choć oparte na szerszej podstawie niż niedostatek, to na tej zasadzie się nie opiera.

Mając na uwadze powyższe sąd na mocy art. 60 § 2 krio w zw. z art. 138 krio oba powództwa oddalił.

Na podstawie art. 102 k.p.c. sąd uznał, że zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, bacząc na przedstawioną powyżej sytuację majątkową stron i odstąpił od obciążania stron kosztami sądowymi; pozwanego ponad opłatę uiszczoną od pozwu wzajemnego

Bacząc na wynik postępowania sąd na podstawie art. 98 k.p.c koszty zastępstwa procesowego wzajemnie zniósł.

Rb., 02.01.2020r.

SSR Katarzyna Rybczyńska